

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.III.10.020/2017/17.

A tanács tagjai: Dr. Zanathy János
a tanács elnöke
Dr. Magyarfalvi Katalin
előadó bíró
Dr. Farkas Katalin
bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Mentus Szabolcs ügyvéd

Az alperes: ONYF Nyugdíjfolyósító Igazgatósága

Az alperes képviselője: jogtanácsos

A per tárgya: társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

Az elsőfokú bíróság határozatának száma: Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság

1.M.2296/2015/46.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.2296/2015/46. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

- [1] Az alperes a 2014. április 10-én kelt határozatával - a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 53. § (1) bekezdés b) pontja, 47. § (2) bekezdése és 4. § (1) bekezdés k) pontja alkalmazásával - elutasította a felperes özvegyi nyugdíj felélédedése címén előterjesztett igénybejelentését. Az elsőfokú szerv a felperes fellebbezésében foglaltak alapján határozatát 2014. augusztus 28-án kiegészítette azzal, hogy a felperes egészségi állapotának mértéke - a 2014. július 15-én kelt szakhatósági állásfoglalás szerint - 58%, ami meghaladja a Tny. 4. § (1) bekezdés k) pontja szerinti mértéket (50%), ezért a felperes a kért ellátás szempontjából nem minősül megváltozott munkaképességű személynek.
- [2] A másodfokú társadalombiztosítási szerv az elsőfokú határozatot -

az NRSZH másodfokú szakértői bizottságának a felperes egészségi állapotát a 2013. július 1. és 2014. július 2. közötti időszakban 55%-ban megállapító állásfoglalása alapján - helybenhagyta.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [3] A felperes keresetében a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálatát az egészségi állapota téves értékelése miatt kérte.
- [4] Az alperes a kereset elutasítását határozata ténybeli és jogi indokai fenntartásával kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [5] A munkaügyi bíróság a keresetet elutasította. A perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő - felperes indítványára kiegészített - szakvéleménye alapján megállapította, hogy a felperes egészségi állapota az első- és másodfokú társadalombiztosítási határozatokban írtakkal egyezően meghaladja az 50%-ot (57%-os mértékű), ezért a határozatok nem jogszabálysértők.
- [6] A bíróság az ítéletben rögzítette, hogy a felperes a kiegészítő szakvéleményben foglaltakat vitatta, új szakértő kirendelését nem kérte; az egybehangzó és aggálytalannak tekintett szakvéleményeket a bíróság döntése alapjául elfogadta. A bíróság rögzítette azt is, hogy a felperes az eljárási határidők elmulasztása miatt is kérte a határozat hatályon kívül helyezését, a másodfokú szerv mulasztását azonban csak a negyedik tárgyaláson említette meg, amellyel kapcsolatos követelését más peres úton érvényesítheti.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a munkaügyi bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte a Pp. 2. § (1) bekezdése, 163. § (1) bekezdése, 177. § (1) bekezdése és 182. § (3) bekezdése megsértésére hivatkozva.
- [8] Álláspontja szerint a perben eljáró igazságügyi orvosszakértő véleménye - az elsőfokú eljárás során előadott és végig fenntartott észrevételeivel egyezően - nem volt alkalmas arra, hogy annak alapján a bíróság megalapozott döntést hozzon. Ennek indokaként mindenekelőtt arra hivatkozott, hogy tudomása szerint a szakértő önálló, gyógyító tevékenységet nem végzett, a felperes személyes vizsgálatokor a rehabilitációs orvosok névjegyzékében még nem szerepelt, igazságügyi orvosszakértőként a nyomozó hatóságok kirendelésére elhunyt személyek vizsgálatát végzi.
- [9] A felperes szerint a szakértő - az alulműködést alátámasztó tünetek figyelmen kívül hagyása miatt - tévesen határozta meg a pajzsmirigy megbetegedése százalékos mértékét és - a közigazgatási eljárásban véleményt adó bizottságokkal egyezően - a komplex minősítésre

vonatkozó részletes szabályokról szóló 7/2012. (II.14.) NEFMI rendelet (NEFMIr.) 1. számú melléklete 9.7. táblázatával ellentétesen mellőzte a csontritkulás önálló, külön százalékos mértékkel való értékelését. Mivel az utóbbi betegség összevonásra került a reumatológiai és ortopédiai problémákkal, követhetetlen, hogy mely betegségekre milyen százalékos mértékeket adtak. A komoly, kórházi kezelést is igénylő ödémás betegségeit és az allergiás bőrproblémákat szintén nem értékelték külön, azokra csak százalékos mértéket el nem érő homályos utalások történtek, a szív- és érrendszeri betegségnél pedig csak a magas vérnyomást vették figyelembe.

- [10] A felperes kiemelte, hogy az igazságügyi orvosszakértő „szakvéleménye” nem tekinthető függetlennek, mert a szakértő ismerte az elsőfokú és másodfokú bizottsági véleményeket; ezt támasztja alá az is, hogy bár a szakértő a személyes vizsgálatokor a reumatológiai és ortopéd problémákat alulreprezentálnak minősítette, ezt az írásos szakvélemény nem tükrözte. A bíróságnak a Pp. 163. § (1) bekezdése szerinti tényállás tisztázása érdekében az egészségi állapot teljes körű kivizsgálását megfelelő igazságügyi orvosszakértő kirendelésével kellett volna lefolytatnia, a kiegészítő szakvéleményt pedig, mivel az felperes az észrevételeire nem kapott szakmailag kielégítő választ, a bíróságnak nem lehetett volna elfogadnia.
- [11] A fentiek alapján a felperes sérelmezte, hogy a bíróság az általa elfogadhatatlannak tartott tények, szakértői megállapítások tisztázása érdekében nem folytatott le olyan szakértői bizonyítást, amely az egészségi állapotát külön-külön, betegségenként részletezze, arra szakértelemmel rendelkező orvosszakértői vizsgálattal elkészített vélemény rendelkezésre állását eredményezte volna. A bíróság nem bizonyosodott meg arról, hogy az igazságügyi orvosszakértő kellő szakértelemmel rendelkezik-e, ezért döntése nem megalapozott. Amennyiben az orvosszakértő korábban élő ember vizsgálatával nem foglalkozott, úgy nem várható el tőle megfelelő szakértelemmel alátámasztott állásfoglalás sem. A bíróság a felperes kifogásai alapján a Pp. 182. § (3) bekezdése alkalmazásával másik orvosszakértő kirendeléséről is gondoskodhatott volna, a Pp. 2. § (1) bekezdése szerinti feladata ellátásához, a per tisztességes lefolytatásához a tényállás feltárása elengedhetetlen volt. A megfelelő szakértői bizonyítás elmulasztása a fentiekén túl ellentétes a Pp. 177. § (1) bekezdésével is.
- [12] Végül a felperes kifogásolta, hogy az első- és másodfokú társadalombiztosítási szerv a vonatkozó határidőket nem tartotta be, ami miatt az özvegyi nyugdíj felélédeire iránti igényét másodízben nem tudta érvényesíteni. Új igénybejelentését a jogszerző halála utáni 10 éven belül, a másodfokú határozat jogerőre emelkedése után jogosult lett volna beadni, a rendkívül hosszas ügyintézés miatt jogsérelem érte, amit a bíróság az ítéletben figyelmen kívül hagyott.

- [13] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte annak megalapozottságára hivatkozva.
- [14] A felperes szakértői bizonyítással kapcsolatos kifogásai alapján az alperes hivatkozott a Pp. 181. § (1) bekezdésére, amely szerint a szakértővel mindazokat az adatokat közölni kell, amelyekre feladatának teljesítése végett szüksége van, evégből a szakértő a per iratait megtekintheti. A felperes a peres eljárás során az igazságügyi szakértő személyét nem kifogásolta, új szakértő kirendelésére irányuló indítványt nem terjesztett elő, hanem a szakvélemény kiegészítését kérte. A Pp. 182. § (3) bekezdéséhez fűzött kommentár szerint a szakvéleménynek a bíróságot kell meggyőznie, a fél észrevételei önmagában nem adnak alapot a rendelkezésben írt jogkövetkezmények alkalmazására. A kommentár szerint a szakvélemény aggályait a bíróságnak elsősorban a módosítás vagy kiegészítés elrendelésével kell eloszlatnia, ha a szakértő e felhívásnak eleget tesz, új szakértő kirendelésének nincs helye. A felperes kiegészítésre irányuló kérelmének a bíróság eleget tett, a felperes által megfogalmazott kételyeket tisztázta. A Pp. 182. § (3) bekezdése sem a fél indítványa alapján, sem hivatalból nem teszi a bíróság kötelezettségévé új szakértő kirendelését, hanem azt a bíróság mérlegelésére bízza.
- [15] A felperes igényérvényesítésével kapcsolatos kifogásait illetően az alperes előadta, hogy a felperes a 2014. február 24-én kelt elektronikus levelében, majd a 2014. március 27-én kelt levelében kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy nem megváltozott munkaképességű, ezért az alperesnek az orvosi felülvizsgálatról csak a felperes 2014. április 23-án kelt fellebbezésében foglaltak alapján, annak közlését követően állt módjában intézkedni, miszerint a felperes - a korábbi beadványaiban írtakkal szemben - megváltozott munkaképességűnek érzi magát.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [16] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [17] A felperes által felsorolt jogszabályok megsértésével kapcsolatos kifogások egyrészt a perben eljáró szakértő személyére, másrészt a szakvélemény tartalmára (a szakvélemény aggályosságára) vonatkoztak; a felperes ezen túl az eljárás elhúzódása által okozott jogsérelme bíróság általi figyelmen kívül hagyását is kifogásolta.
- [18] A Kúria - a Pp. 270. § és a 275. §-a értelmezése során - számos határozatában (BH 1996.372.; KGD 2000.149., Mfv.II.10.973/1998/2., Mfv.III.10.583/2014/4., stb.) rámutatott, hogy a felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslati eljárás, abban nincs helye új ténybeli előadás figyelembe vételének, nem lehet hivatkozni új jogcímre, illetve megjelölni olyan új jogszabálysértést, amelyre a

fél a felülvizsgálati eljárást megelőző bírósági eljárásban nem hivatkozott. A rendkívüli perorvoslatnak csak olyan téves jogi álláspont vagy mulasztás szolgálhat alapjául, amely az eljárás korábbi szakaszaiban is a per tárgya volt. Amely kérdéssel ugyanis a korábban eljáró bíróságok erre irányuló kérelem hiányában nem foglalkozhattak, azzal kapcsolatban jogszabálysértést sem követhettek el.

- [19] A felperes az elsőfokú bírósági eljárás során az igazságügyi orvosszakértő hozzáértését a felülvizsgálati kérelemben felhozott indokok alapján nem kérdőjelezte meg, ezért a jogerős ítélet érdemi felülvizsgálatának ebben a körben nem volt helye. A Kúria csupán utal arra, hogy a perben a felperes rehabilitálhatóságát nem kellett vizsgálni, ezért a szakértői bizonyítás szempontjából nem volt jelentősége annak, hogy a szakértő a véleményadáskor szerepelt-e a rehabilitációs orvosszakértők névjegyzékben. A Kúria korábban rámutatott arra is, hogy a Pp. szakértői bizonyításra vonatkozó rendelkezéseiből és más jogszabályokból sem vezethető le olyan kötelezettség, hogy a bíróság az egészségkárosodás/egészségi állapot mértékét a megbetegedés(ek) gyógyítására szakosodott orvosszakértő kirendelése útján tisztázza (Mfv.III.10.005/2013/5., Mfv.III.10.109/2011/6.; Mfv.III.10.556/2011/6.).; a bíróságnak nem feladata az sem, hogy az igazságügyi orvosszakértői névjegyzékben szereplő szakértő szakmai alkalmasságát a felperes által megjelölt szempontok alapján vizsgálja.
- [20] A peradatok szerint a bíróság által kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakvéleményét a felperes valamennyi orvosi dokumentációja és személyes vizsgálata alapján készítette el, a felperes észrevételeiben felvetett kifogásokra - az egyes megbetegedések részkárosító hatását és az egészségkárosodás/egészségi állapot szakmai szempontok szerinti értékelését is ideértve, a jogerős ítéletben részletesen ismertették szerint - teljes körű választ adott. A felperes perbeli hivatkozása (5. sz. beadvány) kapcsán a Kúria szintén csupán utal a korábbi döntéseiben (pl. Mfv.III.11.155/2010/4., Mfv.10.724/2012/4.) foglaltakra, miszerint az össz-szervezeti egészségkárosodás meghatározása nem a betegségekhez társuló százalékok matematikai összeadásával történik, a szakértők - orvosszakmai szabályok (NEFMir.) alkalmazásával - a vizsgált személy teljes állapotához mérten, a betegségek egymásra gyakorolt hatását is értékelve alakítják ki véleményüket.
- [21] A jelen ügyben a társadalombiztosítási szervek eljárásában beszerzett bizottsági véleményekben és a perben eljáró szakértő szakvéleményében a felperes jogosultságát, a Tny. 4. § k) pontjában írt feltételt érintő különbségek nem voltak kimutathatók, a felperes által megjelölt betegségek figyelembe vételéről, értékelésének mikéntjéről a szakértő a kiegészítő szakvéleményben - a NEFMir. rendelkezései felhívásával - számot adott.
- [22] A bíróság a Pp. 181. § (1) bekezdésének megfelelően járt el, amikor az NRSZH bizottsági vélemények szakértő általi megismerését

biztosította, a társadalombiztosítási határozatok alapjául szolgáló, azonos tárgyban (a felperes egészségi állapota) a adott szakvélemények ismeretének hiányában ugyanis megalapozott vélemény nem adható.

- [23] A Kúria - a Pp. 182. § (3) bekezdése alkalmazása körében - korábban számos határozatában (pl. Mfv.III.10.168/2013/3., Mfv.III.10.758/2013/6. Mfv.III.10.622/2016/4.) rámutatott arra, hogy a Pp. szakértői bizonyítást szabályozó rendelkezése abban az esetben teszi lehetővé, egyben a bíróság kötelezettségévé további szakértői bizonyítás elrendelését, ha a szakvélemény aggályos: homályos, hiányos, önmagával vagy más szakértő véleményével, illetve a bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, vagy helyességéhez egyébként nyomatékos kétség fér.
- [24] Jelen perben a jogi képviselővel eljáró felperes az igazságügyi orvosszakértő kiegészített véleményét nem fogadta el, további szakértői bizonyítást azonban nem indítványozott. A Pp. 182. § (3) bekezdése - a felperes érvelésével szemben - nem hatalmazza fel a bíróságot arra, hogy a hasonló, egészségkárosodáson alapuló társadalombiztosítási ellátások iránti perekben hivatalból rendeljen el bizonyítást. A szakvélemény aggályossága esetén a bíróságot, annak érdekében, hogy a bizonyításra kötelezett fél e kötelezettségének eleget tehessen, a további szakértői bizonyítás szükségességéről tájékoztatási kötelezettség terheli. A jelen ügyben a rendelkezésre álló bizonyítékokkal ellentétben nem álló szakvéleménynek - a fent kifejtettek szerint - nem volt olyan aggálya, ami a felek további szakértői bizonyítás elrendelésének szükségességéről való tájékoztatását indokolta volna, arra az orvosszakmai kérdések megítéléséhez kellő szakértelemmel nem rendelkező felperes állításai sem adtak alapot.
- [25] A felperes keresetlevelében a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálatát az egészségi állapota téves értékelése miatt kérte, sérelmezve azt is, hogy az elsőfokú szerv a 2014. január 17-én előterjesztett igénybejelentését a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény szerinti határidőn túl, csupán 7 hónappal később, 2014. augusztus 28-án bírálta el. A keresetlevélben a felperes - a Pp. 339. § (2) bekezdés n) pontja, 341. § f) pontja felhívásával - a másodfokú határozat megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy a Tny. 47. § (2) bekezdés b) pontja és 53. § (1) bekezdés b) pontja alapján, mint megváltozott munkaképességű személy, jogosult az özvegyi nyugdíjra. A felperes az utolsó tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy keresetét akként módosítja, hogy a határidők elmulasztásának jogkövetkezményeként a határozatok hatályon kívül helyezését és a „közigazgatási szervek” új eljárásra való utasítását kéri.
- [26] A felperes utolsó tárgyaláson tett fenti nyilatkozata - a jogerős ítéletben írtakkal szemben - nem minősült a Pp. 335/A. § (1) bekezdése szerinti tiltott keresetváltoztatásnak, a felperes az eljárási határidők megtartásának elmulasztásával kapcsolatos

kérelmét csupán annak jogkövetkezményeit illetően változtatta meg. Az eljárási szabály téves értelmezése azonban nem vezetett a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére.

- [27] A felperes a 2014. január 16-án kelt igénybejelentő lapon „Az igénylő megváltozott munkaképességűnek érzi-e magát” kérdésre nem válaszolt, ezért az alperes e tárgyban 2014. február 13-án, hiánypótlás keretében nyilatkozattételre hívta fel a felperest, emiatt az eljárás határidejét a 2014. február 19-én kelt végzésben meghosszabbította. A felperes 2014. február 24-én elektronikus úton megküldött levelében, majd - az alperes 2014. március 20-án kelt, a felperes saját kezű aláírásával ellátott nyilatkozata beszerzése érdekében elrendelt újabb hiánypótlási felhívását követően - a 2014. március 27-én kelt levelében is úgy nyilatkozott, hogy nem megváltozott munkaképességű, ami miatt az alperes a 2014. április 10-én kelt határozat meghozatala során nem vizsgálta, hogy a felperes a kért ellátásra e jogcímen jogosult-e. Az alperes a Tny. 47. § (2) bekezdés b) pontja szerinti feltétel fennállását a felperes 2014. április 23-án kelt fellebbezésében foglaltak alapján (amelyben - az erre vonatkozó korábbi kérdések „megtévesztő” volta mellett - már arra hivatkozott, hogy megváltozott munkaképességűnek érzi magát), a felperes egyidejű értesítése mellett, a 2014. május 12-én kelt intézkedésével rendelte el vizsgálni, amelynek eredményeként a rehabilitációs szakértői szerv a felperes 2014. július 2-án elvégzett személyes vizsgálatát követően, 2014. július 15-én készítette el a felperes egészségi állapotáról szóló szakvéleményt.
- [28] Az alperesnek a 2014. április 10-én kelt határozatát csak a szakvélemény és az annak alapján kiadott szakhatósági állásfoglalás beérkezését követően állt módjában a 2014. augusztus 28-án kelt határozatban kiegészíteni azzal, hogy a felperes esetében a kért ellátás Tny. 47. § (2) bekezdés b) pontjában írt feltétele sem teljesül; e feltétel vizsgálatának, ezáltal az elsőfokú eljárásnak az elhúzódása tehát - a fent írtak szerint - nem a hatóság mulasztásának, hanem a felperes e tárgyban tett nyilatkozata megváltoztatásának volt a következménye.
- [29] A felperes a perben a másodfokú eljárás elhúzódásával kapcsolatban kifogást nem fogalmazott meg, az elsőfokú eljárásban olyan jogszabálysértés, ami a határozatok hatályon kívül helyezését indokoltta tenné, nem történt. A Kúria itt mutat rá arra, hogy az eljárási határidők be nem tartása (mint eljárási szabálysértés) önmagában nem ad alapot arra, hogy a bíróság a társadalombiztosítási ellátás perben vitás, anyagi jogszabályban írt feltétele fennállását (vagyis hogy a felperes megváltozott munkaképességű személynek minősül) megállapítsa és az alperest ennek alapján - új eljárás keretében - az ellátás megállapítására kötelezze. A felperes által az eljárási határidők elmulasztásával összefüggésben említett hátrány (igényérvényesítéstől való elesés) pedig - ahogyan arra a munkaügyi bíróság is utalt - társadalombiztosítási határozat bírósági felülvizsgálata iránti

perben nem érvényesíthető.

- [30] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet - a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával - hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

- [31] Az eljárási határidők be nem tartása (mint eljárási szabálysértés) önmagában nem ad alapot arra, hogy a bíróság a társadalombiztosítási ellátás perben vitás, anyagi jogszabályban írt feltétele fennállását (vagyis hogy a felperes megváltozott munkaképességű személynek minősül) megállapítsa és az alperest ennek alapján - új eljárás keretében - az ellátás megállapítására kötelezze.

Záró rész

- [32] Az alperes a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségei megtérítését nem kérte, ezért a Kúria a Pp. 78. § (2) bekezdése alapján e tárgyban mellőzte a határozathozatalt.
- [33] A Kúria a felülvizsgálati eljárás illetékéről a Tny. 81. §-a alapján határozott.
- [34] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2017. október 2.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő